

HERPETOLOGICKÉ INFORMACE

Časopis České herpetologické společnosti
The Journal of the Czech Herpetological Society

Vol. 15–16

Praha 2017–2018

HERPETOLOGICKÉ INFORMACE

Časopis České herpetologické společnosti The journal of the Czech Herpetological Society

Herpetologické informace (HI) vydává Česká herpetologická společnost, z. s. (ČHS), od roku 1986, od roku 2002 jako registrovanou tiskovinu (1. ročník s ISSN).

Časopis vychází v současnosti jednou ročně a přináší informace, aktuality a odborné příspěvky z české i světové herpetologie a abstrakty přednášek z konference Společnosti. Vítány jsou veškeré příspěvky a odborné články s herpetologickou a batrachologickou tematikou.

Rukopisy se přijímají ve formátech .doc nebo .rtf. Textové soubory a obrazové přílohy zasílejte poštou, e-mailem nebo na CD, v případě obrazových příloh v digitální podobě v rozlišení min. 300 dpi. Články se přijímají v českém, slovenském nebo anglickém jazyce, se souhrny v anglickém jazyce. Text prochází jazykovou úpravou v redakci a je recenzně připomínkován redakční radou. Autoři příspěvků nejsou honorováni, obdrží výtisky HI.

The Herpetologické informace (= Herpetological Information, HI) is published since 1986, since 2002 with ISSN (Vol. 1).

This journal presents information and news from czech and world herpetology and abstracts of lectures presented during the annual conference of CHS. Diverse written contributions and articles are welcome (in Czech or Slovak or English).

All text (.doc, .rtf format), draws, photos and tables are accepted by mail or e-mail to correspondence address of editor. Papers are reviewed from members of the editorial board. The authors are not honored and will obtain more issues of HI.

Rozšiřuje vydavatel (Distributed by publisher):

Česká herpetologická společnost, z. s. (ČHS), Praha
Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2
www.herp.cz; e-mail: herp@herp.cz

Redaktor (Editor):

Ing. Andrej Funk, e-mail: andrej.funk@volny.cz

Redakční rada (Editorial Board):

RNDr. Ivan Reháč, CSc., RNDr. Milan Veselý, Ph.D., prof. Mgr. Lukáš Kratochvíl, Ph.D.,
RNDr. Jiří Moravec, CSc., Mgr. Daniel Jablonski, Ph.D., Petr Balej, Mgr. Zdeněk Mačát,
RNDr. Martin Šandera, Ph.D., Ing. Ivan Vergner

Tisk (Print):

KR print, s.r.o., Vinohradská 1336/97, 120 00 Praha 2, e-mail: tisk@krprint.cz

Herpetologické informace ročník 15–16., prosinec 2018

ISSN 1213-7782

© Česká herpetologická společnost, z. s., Praha 2018

Vyšlo s finanční podporou Akademie věd České republiky.

Foto na 1. str. obálky: Ještěrka zelená (*Lacerta viridis*). Foto Z. Mačát

Foto na 4. str. obálky: Řeka Jihlava v národní přírodní rezervaci Mohelenská hadcová step, kde proběhla exkurze během 33. konference České herpetologické společnosti v dubnu 2018. Foto A. Funk

SLEPÝŠI – NOVÝ PLAZÍ MODEL VE VÝZKUMU HYBRIDNÍCH ZÓN

VÁCLAV GVOŽDÍK^{1,2}, S. J. E. BAIRD¹, D. JABLONSKI³, D. JANDZÍK^{3,4},
P. MIKULÍČEK³, J. MORAVEC²

¹Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno;

²Národní muzeum, zoologické oddělení, Praha;

³Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Katedra zoológie, Bratislava;

⁴Prírodovedecká fakulta, Karlova Univerzita, Katedra zoologie, Praha

Slepýši (*Anguis*) představují beznohé ještěry z čeledi Anguidae rozšířené v západním Palearktu, zejména v Evropě. V současnosti je známo pět druhů se značně parapatrickým rozšířením, jejichž současné areály vytvářejí čtyři sekundární kontaktní zóny.

Dva druhy jsou široce rozšířené převážně v západní (*A. fragilis*) a východní (*A. colchica*) Evropě. Na styku jejich areálů rozšíření se táhne sekundární kontaktní zóna, která vede od Pobaltí přes střední Evropu až na severo-východní Balkán. Ta představuje jedinečnou, více než 2 000 km dlouhou přírodní laboratoř ideální ke studiu mikroevolučních procesů,

kteří formují bariéry udržující divergenci mezi dvěma druhy s probíhajícím tokem genů. V rámci začínajícího projektu budeme studovat tento modelový systém v oblasti střední Evropy a severního Balkánu. Cílem bude zjistit variabilitu a rozsah toku genů na genomové škále a testovat asociaci mezi variabilitou genomu a faktorů vnějšího prostředí. To nám umožní zhodnotit, zda dva studované druhy slepýšů reagují na faktory vnějšího prostředí podobně, anebo odlišně, a pochopit, v jaké míře se v kontaktní zóně uplatňuje exogenní vs. endogenní selekce.

Výzkum je podpořen grantem GAČR 18-24544S.

STRATY VODY VÝPAROM U GEKÓNOV ČEĽADE EUBLEPHARIDAE

MARTIN HLUBEŇ¹, LUKÁŠ KRATOCHVÍL², LUMÍR GVOŽDÍK³,
ZUZANA STAROSTOVÁ¹

¹Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Praha;

²Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Praha;

³Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno

Straty vody výparom sú významnou ekofyziologickou vlastnosťou živočíchov vplývajúcou na schopnosť osídľovať rôzne typy prostredia. Terestrické druhy šupinatých plazov žijú často v prostredí s obmedzenou dostupnosťou vody, a preto je pre ne hospodárenie s vodou zásadné. K najväčším stratám vody u tejto skupiny dochádza vyparovaním z povrchu tela a dýchaním. Z tohto dôvodu môžu straty vody výparom u plazov ovplyvňovať okrem podmienok prostredia predovšetkým veľkosť tela, rýchlosť energetického metabolizmu a morfológia šupín pokrývajúcich telo.

V našom výskume sme sa preto zamerali na skúmanie vzťahov medzi stratami vody výparom a faktormi, ktoré ich ovplyvňujú. Realizovali sme to na 18 druhoch gekónov čelede

Eublepharidae s rozmanitou veľkosťou tela a žijúcich v rôznych habitatoch. Straty vody výparom a rýchlosť štandardného metabolizmu sme merali pomocou prietokovej respirometrie. Predbežné výsledky ukazujú, že u tropických druhov je výpar najvyšší a u druhov žijúcich v púštnych oblastiach dosahuje najnižšie hodnoty. To naznačuje, že najvýraznejší vplyv na straty vody výparom majú podmienky prostredia, kde jednotlivé druhy žijú. Miera strát vody výparom u gekónov čelede Eublepharidae sa zdá byť preto výrazne adaptívna.

Ďalší výskum by mal odhaliť, do akej miery sú pozorované rozdiely medzi skúmanými druhmi evolučne konzervatívne a v akom smere sa menili počas evolúcie predmetnej skupiny.